



# Joensuun seutukirjaston vuosi 2022

# Sisällys

Alkusanat	2
Vuosi 2022 lukuina	3
Kulttuuri- ja liikuntalautakunta 2021–2025	4
Toimipisteet ja aukioloajat 2022	5
Muuttuva maailma ja organisaatio	7
Varautumisen vuosi	7
Organisaatiouudistus	7
Kirjaston palvelut	8
Aineisto ja kokoelmat	10
Tilat	11
Tekniikka	12
Tapahtumat	13
Aikuiset	13
Lapset ja nuoret	14
Näyttelyt	15
Yhteistyö	15
Hankkeet	16
Lue miut	16
Vaarallinen tiedonhaun polku	16
Amisagentit	17
Vaarojen voimasanat	17
Demokratia Vaarassa	17
Tulevaisuuden lukutaidot	17
Alueellinen kehittämistehtävä	18
Henkilöstö ja talous	19
Vuoden koulutusteemana palvelumuotoilu	19
Yhteenveto seutukirjaston taloudesta 2022	20
Joensuun seutukirjasto 1.1.2022 alkaen	21

# Alkusanat

Näin vuoden 2023 alkupuolella tätä kirjoittaessa on jo lähellä unohtua, että vielä viime vuonna meillä oli koronapandemiaan liittyviä rajoituksia. Mutta niin se vain oli: vasta kevään 2022 aikana palailtiin varovaisesti erilaisten live-tapahtumien järjestämisten pariin. Syksy tuntui jo hyvinkin normaalilta: tapahtumia, mm. satutunteja ja lukupiirejä, pyöritettiin normaalisti. Ja näkyihän se sitten asiakaskäyttäytymisessä: syksyn kuukaudet olivat käyntien osalta jo verrattavissa pandemi-  
aa edeltävään aikaan. Mitä tästä pitäisi päätellä? Ainakin sen voi sanoa, että tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten merkitys kirjaston käyttöön on merkittävä.

Vuoden 2022 alkupuolella valmistauduttiin myös palvelemaan ukrainalaisia pakolaisia ja monet heistä löysivätkin kirjaston palvelut. Sotatilaan liittyvä energiakriisin uhka laittoi myös kirjastot valmistautumaan talvisiin sähkökatkoihin. Hyvää ajatustyötä tehtiin, mutta onneksi ainakin vuoden 2022 osalta ajatustyön hedelmiä ei tarvinnut ottaa käyttöön. Suunnittelun aikana tuli selväksi, että sähkökatkot rajoittaisivat monia kirjaston palveluja. Tästä kriisiin valmistautumisesta opittiin se, että kirjaston tila sellaisenaan saattaa olla ensiarvoisen tärkeä paikka joillekin ihmisryhmille. Ja pelkän tilan avoimuuden avulla voidaan luoda turvallisuuden tunnetta, jota ihmiset kriisin keskellä kaipaavat. Kirjasto on yksi vakaimmista ja varimmista toimijoista: jos palvelujen ja aineistojen kanssa voi tarjonta olla vaillinaista, niin ainakin tilan tarjoamme.

Pandemian ja eurooppalaisen sotatilan kriisitunnelmien keskellä ja jälkeen on tapahtunut myös paljon arkisia muutoksia ja kehittämistä. Arki vyöryy eteenpäin. Tästä on toki paljon etuja – on mahdollista siirtää ajatuksia tulevaisuuteen. Ei kuitenkaan ole ihme, että väsymystäkin on ilmassa. Kriiseistä toipuminen ottaa aikansa.

Seutukirjastossa on vuoden 2022 aikana tehty niin valtavasti isoja asioita, että jälleen kerran sitä hämmästelen. On opeteltu uuden organisaatiomallin mukaisia käytänteitä, työstetty koko henkilöstön voimin Vaara-kirjastojen yhteistä toimintasuunnitelmaa vuosille 2023–26, rakennettu uutta Vaara-kirjastojen yhteisten työryhmien toimintamallia ja otettu käyttöön Karsikon kirjaston uudet tilat. Samaan aikaan eletään vaihetta, jolloin eläköityviä ja siten heidän tilalleen tulevia uusia työntekijöitä on paljon, pandemiankin jäljiltä lykkääntyneitä kehittämishankkeita tehdään useita päällekkäin ja ymmärrystä kuntien yhteisestä e-kirjastosta kehitetään.

Henkilöstö ansaitsee kiitokset kuluneestakin vuodesta. Yhdessä tätä tehdään. Yhteisille asiakkaille.

Suvi Pirnes-Toivanen  
kirjastopalvelujohtaja

# JOENSUUN SEUTUKIRJASTON VUOSI 2022 LUKUINA



**18**  
kirjastoa



**3**  
kirjastoautoa

**297**  
pysäkkiä



**1**  
laitoskirjasto



**952 187**  
käyntiä

**35 733**  
lainaajaa

**2,1 milj.**  
lainaa

**18,38**  
lainaa / asukas

**56,58 €**  
kulut / asukas



**732 460**  
nidettä kokoelmassa

**n. 15 %**  
muuta kuin kirjoja

**n. 300**  
eri aikakaus- ja  
sanomalehteä

**30 185**  
hankintaa



**526**  
ryhmää

**10 258**  
osallistujaa

**89 896**  
tilastoitua  
tietopalvelu-  
tapahtumaa

**67**  
lukuneuvontaa

**82,47**  
henkilötyövuotta

**3,4**  
koulutuspäivää  
/ työntekijä



**622**  
omaa  
tapahtumaa

**10 488**  
osallistujaa



**748 954**  
verkkokäyntiä

**12 244**  
e-kirjalainaa

**19,4 %**  
e-lainojen kasvu

**51 875**  
e-lehtien lukukertaa

**30 %**  
lukukertojen kasvu

# Joensuun kulttuuri- ja liikuntalautakunta 2021–2025

Eteläpää Päivi, pj

Honkanen Anu, vpj

Pippola Maarit

Mannelin Oskar

Nuutinen Tapani

Kuronen Kari

Arponen Teemu

Kimanen Ami

Estola Anna

Vanhanen Helmi

Piironen Mika

Törmälä Anssi, kaupunginhallituksen edustaja

Onatsu Eemeli, nuorisovaltuuston edustaja

# Toimipisteet ja aukioloajat 2022

Joensuun pääkirjasto, Koskikatu 25, 80100 Joensuu (4217 m<sup>2</sup>)  
ma-pe 11–19, la lukusali 10–16; arkisin itsepalvelu 9–11

Enon kirjasto, Alappilantie 6 D, 81200 Eno (518 m<sup>2</sup>)  
1.5. saakka ma ja to 13–19, ti ja ke 10–16, pe 10–15  
2.5. lähtien ma ja to 12–18, ti ja ke 10–16, pe 10–15  
omatoimiaika ma-su 7–21

Heinävaaran kirjasto, Isäntäläntie 1, 82110 Heinävaara (125 m<sup>2</sup>)  
ti 10–17, kesällä 7.–21.6. 10–15, omatoimiaika ma-su 7–21  
22.6.–15.8. vain omatoimi

Karsikon kirjasto, 30.6. saakka Kettuvaarantie 28, 80260 Joensuu (245 m<sup>2</sup>),  
24.10. alkaen Pohjolankatu 29, 80260 Joensuu (219,5 m<sup>2</sup>)  
ma 13–18, ti 12–16, ke ja to 10–16, 24.10. alkaen ma 13–18, ti, ke ja to 10–16  
24.10. alkaen omatoimi ma-su 7–21  
Kirjasto suljettu 1.7.–23.10.

Kiihtelysvaaran kirjasto, Aprakkatie 2, 82140 Kiihtelysvaara (512 m<sup>2</sup>)  
ma 12–18, ke 10–15, to 12–18, pe 10–15, 1.5. alkaen ma ja ke 12–18, to 10–15, pe 10–15  
lehtisali aukeaa aukiolopäivinä klo 8  
Kirjasto suljettu 11.7.–31.7.

**Kontiolahden kirjasto**, Puutarhatie 5, 81100 Kontiolahti (722 m<sup>2</sup>)  
ma 12–18, ti 12–18, ke 10–18, to 12–18, pe 10–15, omatoimiaika ma-su 7–21  
kesällä ma, ti, to 12–18, ke ja pe 10–15, omatoimiaika ma-su 7–21

Lehmon kirjasto, Kylmäojantie 49, 80710 Lehmo (286 m<sup>2</sup>)  
ma-to 13–19, pe 10–15, kesällä ma-ti 12–19, ke-pe 10–15

Liperin kirjasto, Keskustie 12, 83100 Liperi (840 m<sup>2</sup>)  
ma, ke, pe 10–16, ti ja to 10–19, kesällä ma, ke, pe 10–16, ti ja to 10–18  
omatoimiaika 12.5. alkaen ma-su 7–21

Nepenmäen kirjasto, Kärpänkatu 7, 80230 Joensuu (238,5 m<sup>2</sup>)  
ma, ke, pe 9–16, ti, to 13–18, omatoimiaika ma-su 7–21

Outokummun kirjasto, Koulukatu 7, 83500 Outokumpu (895 m<sup>2</sup>)  
ma-ti 10–18, ke-pe 10–16, kesällä ma-pe 10–16; itsepalveluaika klo 9 alkaen  
omatoimiaika ma-su 7–21

Polvijärven kirjasto, Polvijärventie 4 B, 83700 Polvijärvi (526 m2)  
ma, ke, pe 10–16, ti ja to 10–18, kesällä ma-pe 10–15; itsepalvelu klo 9 alkaen  
omatoimiaika ma-su 7–21

Pyhäselän kirjasto, Opettajantie 3 a, 82200 Hammaslahti (522 m2)  
tammi-huhtikuussa ma-to 11–18, pe 9–16  
kesällä ma 11–18, ti 9–16, ke 11–18, to 9–15, pe 9–15  
elo-joulukuussa ma-to 11–18, pe 10–16  
omatoimiaika ma-su 7–21

Rantakylän kirjasto, Puronsuunkatu 1, 80160 Joensuu (209 m2)  
ma 10–18, ke 10–16, to 13–18, pe 10–16

Reijolan kirjasto, Urheilupuistontie 2, 80330 Reijola (391 m2)  
ma 12–18, ti 10–16, ke-to 12–18, pe 10–16,  
touko-syyskuussa ma 12–18, ti 10–16, ke 12–18, to 10–16, pe 10–15  
omatoimiaika ma-su 7–21

Tuupovaaran kirjasto, Rekijoentie 3, 82730 Tuupovaara (242,5 m2)  
ma ja to 13–18, ke ja pe 10–15  
kirjasto kiinni 18.7.–7.8.

Uimaharjun kirjasto, Honkajoentie 2, 81280 Uimaharju (138 m2)  
ti 12–18 ja pe 10–15, omatoimiaika ma-su 7–21

Viinijärven kirjasto, Kirkkotie 4, 83400 Viinijärvi (113,7 m2)  
ma 11–16, ti 12–19, ke 10–15, pe 10–15, kesällä ma 11–16, ti 12–18, ke 10–15, pe 10–15  
omatoimiaika ma-su 7–21  
4.–17.7. vain omatoimi

Ylämyllyn kirjasto, Laavupolku 2, 80400 Ylämylly (267,5 m2)  
ma, ke ja to 12–19, pe 10–15, 15.8 alkaen ma ja to 12–19, ke ja pe 10–15  
kesällä ma ja ke 12–18, to-pe 10–15  
omatoimiaika ma-su 7–21  
18.–24.7. vain omatoimi

Laitoskirjastot:  
Siilaisen sairaala (12,5 m2)

## Muuttuva maailma ja organisaatio

Joensuun seutukirjastossa vuosi 2022 tarkoitti arjen asettumista uomiinsa. Uusi organisaatiomalli tuli voimaan vuoden alusta ja arkityössä palattiin asteittain pandemiaa edeltäviin käytäntöihin. Samalla kuitenkin varauduttiin vauhdilla myös tuleviin kriiseihin.

Vielä alkuvuodesta tapahtumien ja ryhmäkäyntien suunnittelussa jarruteltiin koronarajoitusten takia. Kevään jälkeen viimeisetkin rajoitukset poistettiin ja tapahtumatuotanto pääsi kirjastoissa kunnolla vauhtiin. Samaan aikaan sota Ukrainassa aiheutti epävarmuutta myös kirjastossa.

Positiivisena asiana muistetaan, että muutaman vuoden tauon jälkeen Joensuun pääkirjasto oli auki koko vuoden. Pääsimme myös tapaamaan toisiamme kasvotusten yhteisissä koulutuspäivissä ja kaupungin Koronaexit-tuella järjestetyssä työhyvinvointipäivässä.

### Varautumisen vuosi

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa heijastui myös Joensuun seutukirjaston toimintaan. Muuttunut tilanne näkyi etenkin asiakkaiden lisääntyneenä tiedontarpeena: Ukrainaan historiaan ja nykytilanteeseen, Venäjän politiikkaan sekä disinformaatioon liittyvät aineistot olivat erittäin kysytyjä keväällä.

Kirjastossa käännetettiin heti keväällä käyttösäännöt, lomakkeet ja palveluista kertova esite ukrainan kielelle. Tämä osoittautui hyväksi ratkaisuksi, sillä vuoden mittaan kirjastoon tuli paljon uusia ukrainalaisia asiakkaita. Ukrainankielisiä aineistoja oli huonosti saatavilla koko maassa, mutta akuuttia puutetta paikattiin monikielisen kirjaston siirtokokoelmalla lasten ja nuorten osastolla. Suuria häiriöitä kirjastoissa ei nähty, mutta muutamia ukrainankielisiin e-aineistoihin kohdistuvia palvelunestohyökkäyksiä havaittiin. Loppuvuodesta sodan vaikutukset näkyivät kirjastossa etenkin talven mahdollisiin sähkökatkoihin varautumalla.

### Organisaatiouudistus

Tammikuun alussa voimaan tuli edellisen vuoden aikana työstetty seutukirjaston organisaatiouudistus. Uudessa organisaatiomallissa luovuttiin kirjastonjohtajista ja muodostettiin uusi johtotiimi kirjastopalvelujohtajasta ja viidestä palvelupäälliköstä. Kullakin palvelupäälliköllä on oma kehitettävä vastuualueensa, minkä lisäksi seutukirjaston palvelupisteet jaettiin alueittain palvelupäälliköiden alaisuuteen.

Arjen pyörittämisen apuna palvelupäälliköille tulivat alueinformaatikot. Suurin osa Joensuun pääkirjaston henkilökunnasta siirtyi työskentelemään kolmessa uudessa tiimissä. Uuden organisaation kaavio on vuosikertomuksen liitteenä.



Uuden mallin palvelupäälliköt vastuualueineen ovat:

- Riitta Kangas – pedagogiset ja yhteisölliset palvelut, pääkirjaston pedatiimi, vahtimestarit
- Satu Lihavainen – asiakaspalvelut, pääkirjaston aspatiimi, Joensuun lähikirjastot ja kirjastoauto Mysteeri
- Hanna Mielonen – hakeutuvat kirjastopalvelut, seutukirjaston itäinen alue (Eno, Uimaharju, Lehmo, Kontiolahti, kirjastoauto Runo-Antti, Reijola, Pyhäselkä, Heinävaara, Kiihtelysvaara ja Tuupovaara)
- Ari Moilanen – kokoelmapalvelut, pääkirjaston kokoelmatiimi
- Tanja Nyman – järjestelmä- ja verkkopalvelut, seutukirjaston läntinen alue (Liperi, Viinijärvi, Ylämylly, kirjastoauto Ketunlenkki, Outokumpu ja Polvijärvi)

Käytännön arjessa uudistus näkyi monella uutena esihenkilönä ja esimerkiksi lomasuunnittelun muuttumisena. Entisten johtajien puuttuminen asiakaspalvelusta aiheutti myös henkilöstövajetta esimerkiksi Joensuun lähikirjastoissa.

Haasteita uuteen malliin toi etenkin tiedonkulun varmistaminen ja uusien toimintatapojen opettelu. Moni työntekijä kokeekin, että uudistuksen myötä sähköisistä viestintäkanavista kuten Teamsista ja Sharepointista tuli entistä kiinteämpi osa työpäivän kulkua. Uusi organisaatio haki muotoaan vuoden aikana: palvelupäälliköiden ja alueinformaattikoiden vastuut, uudet tehtäväkuvat ja pääkirjaston tiimit alkoivat löytää paikkojaan vasta vuoden lopulla.

Uuden organisaatiomallin lisäksi pääkirjastolla toteutettiin asiakaspalvelu-uudistus huhtikuusta alkaen. Uudistuksen myötä asiakaspalvelussa työskentelevä henkilökunta alkoi tehdä säännöllisesti vuoroja myös toisella palvelupisteellä omansa lisäksi.

Kierron toteutumiseksi työvuorosuunnittelua piti uudistaa ja henkilökunnan opetella uusia työtapoja, mikä koettiin osittain kuormittavaksi. Järjestely on kuitenkin yhtenäistänyt asiakaspalveluvuoroja, luonut kokonaisvaltaisempaa näkemystä kirjaston toiminnasta ja tuonut lisää joustoa sisäisiin sijaisjärjestelyihin, kun eri palvelupisteiden perustyöt ovat entistä useammalla työntekijällä hallussa.

Organisaatiomallin kehittäminen jatkuu edelleen vuonna 2023.

## Kirjaston palvelut

Vuoden 2022 aikana Joensuun seutukirjastosta lainattiin 2 112 588 kertaa eli lainoja kertyi 18,38 asukasta kohden.

Kirjastokäyntejä oli eri toimipisteissä yhteensä 952 187 eli jopa 12,5 % enemmän kuin vuonna 2021.

Lisääntyneen kävijämäärän taustalla ovat etenkin kesällä puretut koronarajoitukset: syksyllä tapahtumat toivat kirjastoihin enemmän kävijöitä ja ryhmäkäyntejä oppilaitoksista oli runsaasti. Pääkirjastolla etenkin maahanmuuttajien S2-ryhmiä nähtiin syksyllä poikkeuksellisen paljon ja kirjastoon saatiin paljon uusia asiakkaita. Koronaa edeltäviin vuosiin on kävijämäärissä kuitenkin koko vuoden osalta vielä matkaa ja jääme mielenkiinnolla odottamaan vuoden 2023 käyntilukuja.

2 112 588  
lainaa  
18,38 / asukas

952 187  
käyntiä

Lukutaitoon liittyvää käyttäjäkoulutusta kuten kirjavinkkausta pidettiin vuoden aikana 283 ryhmälle, tiedonhaun ja kirjastonkäytön opetusta 195 ryhmälle ja muuta käyttäjäkoulutusta 48 ryhmälle. Osallistujia ryhmissä oli yhteensä 10 258. Ryhmistä 54 pidettiin aikuisille ja 472 alle 18-vuotiaille. Osallistujista alle 18-vuotiaita oli 88 %.

**526**  
**ryhmää**  
**10 258**  
**osallistujaa**

Kerran kuussa tehtävien otantojen avulla tilastoitiin kirjastossa tarjottavaa henkilökohtaista palvelua, kuten aineiston paikantamista ja kirjaston palveluiden opastusta sekä vaativampaa tiedonhakua ja neuvontaa. Otannoilla tilastoitiin 89 896 tietopalvelutapahtumaa eli hieman enemmän kuin edeltävänä vuonna. Monet ennen henkilökohtaisesti kirjastossa hoidetut pikaiset asiointit ovat siirtyneet verkkoon esimerkiksi verkkokirjaston palautelomakkeella tai arkisin klo 9–15 palvelevassa chatissa hoidettaviksi. Chatissa ja sähköpostilla hoidettavia asiakaspalvelutilanteita ei tilastoida ja verkkopalvelut ovat Vaara-kirjastojen yhteisiä.

**297**  
**kirjastoauto-**  
**pysäkkiä**

Seudun kolmella kirjastoautolla oli omalla toiminta-alueellaan 297 pysäkkiä ja niistä lainattiin yhteensä 195 994 kertaa. Omien pysäkkien lisäksi Liperin kirjastoauto Ketunlenkki ajoi ostopalveluna reittejä myös Vaara-kirjastoihin kuuluvan Heinäveden alueella. Joensuun kirjastoauto Mysterissä teetettiin keväällä asiakaskysely kirjastoauton käytöstä, josta saatiin hyvää palautetta. Vastausten pohjalta autolle lisättiin muutamia uusia pysäkkejä.

Kirjaston kotipalvelu tuo kirjaston palvelut kotiin niille asiakkaille, jotka eivät esimerkiksi korkean ikänsä tai liikuntaesteiden takia pääse itse kirjastoon. Joensuun seutukirjastossa kotipalvelua tarjottiin vuonna 2022 yhteensä 110 asiakkaalle, joista yli puolet eli 60 asiakasta oli Joensuun kanta-kaupungin alueella. Osassa kirjastoissa kotipalvelun asiakkaina oli yksityishenkilöiden lisäksi palvelukeskuksia asukkaineen.

Vuoden 2022 alusta kirjastossa luovuttiin valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti saatujen kaukolainojen tilastoinnista. Joensuusta muualle Suomeen lähetettyjä kaukolainoja oli vuoden aikana 811.

Verkkokirjastokäyntejä tilastoitiin 748 954. Edellistä vuotta pienempi luku selittyy marraskuun alussa Finnassa käyttöön otetuilla uusilla evästeasetuksilla, eikä se ole suoraan verrannollinen aiempien vuosien lukuihin.

Verkkokirjaston kautta tullessiin lukuneuvontapyyntöihin vastattiin vuoden aikana ennätyselliset 67 kertaa. Lukuneuvontalomakkeella asiakas voi kertoa yksityiskohtaisesti lukutottumuksistaan ja -toiveistaan, ja niiden perusteella hänelle laaditaan 10–15 kirjan suosituslista. Lukuneuvonta kasvattaa suosiotaan tasaisesti. Palvelu on Vaara-kirjastojen yhteinen, mutta sitä ylläpitävät seutukirjaston työntekijät.

**748 954**  
**verkkokäyntiä**

## Aineisto ja kokoelmat

Vuonna 2022 seutukirjaston kokoelma kattoi 732 460 nidettä, joista kirjoja oli 625 605. Lisäksi kokoelmassa oli 45 126 musiikkiäänitettä sekä 17 767 muuta äänitettä, kuten äänikirjoja ja Celia-kirjoja. Nuotteja ja partituureja kokoelmassa oli 19 057, videotallenteita 16 678 ja muita aineistoja, kuten lauta- ja konsolipelejä, soittimia ja erilaisia esineitä 8 227.

**732 460  
niteen  
kokoelma**

Aineistomäärärahaa ei yleensä käytetä erilaisiin lainattavien tavaroiden hankintaan, vaan toiminta pyritään aina käynnistämään yhteistyönä toisen toimijan kanssa. Vuonna 2022 yhteistyökumppanina toimi esimerkiksi YIT, jonka kautta seutukirjasto sai 10 kpl usein toivottuja roskapihtejä asiakkaiden käyttöön. Pihtien tuominen lainattavaksi jätettiin kuitenkin kevätkaudelle 2023. Uimaharjun taajamayhdistys puolestaan lahjoitti lainattavia lukutukia Uimaharjun kirjastoon.

**n. 300  
aikakaus-  
ja sanoma-  
lehteä**

Vuoden aikana hankittiin 30 185 nidettä, vanhaa ja huonokuntoista aineistoa taas poistettiin yhteensä 61 011 nidettä.

2022 seutukirjastoon tilattiin yhteensä noin 300 erilaista aikakaus- ja sanomalehteä. Fyysisten lehtivuositilauksien määrä on huomattavasti edellisestä vuotta pienempi. Syynä on etenkin aikakauslehtien kohdalla voimakas hintojen nousu. Samalla kirjaston lehtivalikoimassa näkyy myös aikakauslehtien yleinen kehitys: monia lehtiä on lakkautettu tai niiden julkaisu on siirtynyt kokonaan verkkoon. Lehdillä on paljon vakiintuneita lukijoita ja vuosikertojen vähenemisestä tiedotettiin asiakkaita heti alkuvuodesta.

Kotimaisia aikakauslehtiä sisältävä eMagz-palvelu oli valtavan suosittu ja e-lehtien lukukerrat nousivat edellisestä vuodesta 30 %. Lehtipalvelu PressReader puolestaan auttoi vastaamaan vieraskielisten aineistojen kysyntäpiikkiin keväällä. Molemmat e-lehtipalvelut ovat käytettävissä myös etänä kirjastokortilla ja PIN-koodilla. E-lehtien lukukertoja kertyi vuoden aikana 51 875.

Vaara-kirjastojen yhteisessä Ellibs-palvelussa oli vuoden 2022 aikana lisenssi 1319 e-kirjaan ja e-äänikirjaan. Lainakertoja kertyi 12 244 eli lähes 20 % enemmän kuin vuonna 2021. Musiikkipalveluiden käyttökerrat laskivat edeltävästä vuodesta ja niitä kertyi vuoden aikana 2933 siitäkin huolimatta, että tammikuussa Naxos Music Libraryn ja Naxos Music Library Jazzin rinnalle saatiin uusi palvelu, Naxos Video Library. Loppuvuodesta kaupungin teettämässä kulttuuripalveluiden kuntalaiskyselyssä kävi ilmi, ettei verkkomusiikkikoulu Rockwayta tunneta kovin laajasti. Vuonna 2023 musiikin e-aineistojen viestintään onkin syytä panostaa.

**51 875  
e-lehtien  
lukukertaa**

**1319  
e-kirjalisenssiä**

**12 244  
e-lainaa**

Vuonna 2022 Joensuun pääkirjastolla sijaitsevaan Pohjois-Karjala-kokoelmaan hankittiin Pohjois-Karjalaan, Laatokan Karjalaan, karjalaisuuteen ja ortodoksisuuteen liittyvää tietokirjallisuutta, sekä Pohjois-Karjalasta kotoisin olevien kirjailijoiden ja musiikintekijöiden tuotantoa. Kukin kirjasto ylläpitää omaa kotiseutukokoelmaansa sovittujen hankintaperiaatteiden mukaisesti. Pohjois-Karjala-kokoelmaa hoitanut kirjastonhoitaja siirtyi kesälä toisiin tehtäviin ja vastuu kokoelmasta siirrettiin jaetusti pääkirjaston tietopalvelun henkilökunnalle.

Pohjois-Karjala-kokoelmasta tehtiin vuoden aikana lukuisia aineistonostoja, minkä lisäksi pääkirjaston ala-aulassa oli loppuvuodesta vanhaa Joensuuta esittelevä näyttely. Loppuvuodesta ajettiin alas DigiKoivikko-tietokanta, jonka sisällöt oli siirretty kansalliseen Digi-palveluun jo vuonna 2021. Lisäksi joulukuussa aloitettiin lopultakin työ vanhan artikkeliviitetietokanta Käkösen siirtämiseksi Finnaan. Työn pitäisi valmistua vuoden 2023 aikana.

Kaikkia kirjastoja koskeva kokoelmauudistus oli kirjastojärjestelmä Kohassa tehty nidetyyppien muutos. Aiemmasta aineistolähtöisestä tavasta poiketen uusi nidetyyppi kertoo aineiston mahdolliset rajoitukset, esimerkiksi laina-ajan tai sallitun lainamäärän mukaan. Muutos koskee ennen kaikkea kirjaston työntekijöitä, asiakkaiden verkkokirjaston puolella nidetyypit eivät ole näkyvisissä. Vuonna 2022 yhtenäistettiin myös tarratulostusohjeita ja loppuvuodesta valmisteltiin muovittamattomien kirja-aineistojen kokeilua.

Monissa kirjastoissa tehtiin kokoelmatyötä vuoden mittaan esimerkiksi muuttamalla hyllyjärjestystä ja erottamalla genrejä omille hyllypaikoilleen. Osassa toimipisteissä tehtiin myös vanhentuneen ja lainaamattoman aineiston poistoja tavallista järjestelmällisemmin vuoden aikana.

## Tilat

Vuoden tärkein tiloihin liittyvä uudistus oli Karsikon kirjasto muutto uusiin tiloihin Karsikon uuden koulun yhteyteen. Vanha kirjasto suljettiin 30.6. ja uusi kirjasto avasi ovensa 24.10. Samalla Karsikon kirjastoon saatiin myös omatoimikirjasto. Muutto lisäsi myös henkilöstön tarvetta, sillä lasten kirjastotyö painottuu entistä enemmän alakoulun välittömän läheisyyden myötä.

Karsikon alueen asukkaat ovat tehneet vuosien varrella paljon töitä lähikirjaston säilyttämisen puolesta ja vanhassa kirjastossa järjestettiin kaksi avointen ovien iltaa syyskaudella yhteistyössä Karsikon asukasyhdistyksen kanssa.

Karsikon lisäksi uusi omatoimikirjasto avattiin vuonna 2022 Liperiin. Nyt jo yli 2/3 seutukirjaston toimipisteistä toimii myös omatoimikirjastona. Omatoimimahdollisuus tuo joustoa kirjastonkäyttöön. Esimerkiksi Nepenmäen kirjasto oli avoinna viikon 44 omatoimisesti ja iltapainotteisesti, sillä Joensuun kaupunki järjesti jälleen asevelvollisten kutsunnat kirjaston tiloissa.

**13  
omatoimi-  
kirjastoa**

Vuonna 2022 aloitettiin myös Viinijärven kirjaston väistötilojen sekä Hammaslahden uuden kirjaston ja koulun suunnittelutyöt. Lisäksi kaupunki teki lopullisen päätöksen Rantakylän kirjaston remontin alkamisesta. Lähikirjastoissa päätös loi uskoa siihen, että Rantakylän kirjasto pääsee palaamaan omiin tiloihinsa ja kirjaston toiminta palautettua entiseen loistonsa. Tuleviin uudistuksiin valmistauduttiin myös Tuupovaaran kirjastossa, jonka tiloihin kaupungin palvelupiste muutti alkuvuodesta 2023.

Pääkirjaston musiikkiosastolla avattiin entisen pianohuoneen tilalla uusi äänitysstudio ystävänpäivänä 14. helmikuuta. Studiossa on käytössä Windows-tietokone, johon on asennettu ammattilais-tason äänitysohjelma Cubase Pro 11. Studiohuoneesta löytyvät myös äänikortti, kondensaattori- ja dynaaminen mikrofoni, midiohjain, sähköpiano ja studiokaiuttimet. Cubase sisältää lukuisia virtuaali-instrumentteja sekä erilaisia efektejä ja sampleja. Myös miksaus, masterointi ja nuotinnos onnistuvat ohjelman avulla. Lisäksi lainaustilanteen mukaan käytettävissä on kirjaston lainattavat instrumentit. Studioon voi tuoda myös omat soittimet. Maaliskuun loppuun mennessä studiota kokeilleiden kesken arvottiin kirjapalkintoja ja kampanjan ajan tarjolla oli myös tehostettua äänitysapua. Myös musiikkiosaston tuunausprojekti saatiin päätökseen: osastosta tehtiin olohuone- maisempi ja aineistoa sijoiteltiin uudelleen.

Pääkirjastolla tehtiin patteriremonttia, joka toi jonkin verran meluhaittaa sekä asiakkaiden että henkilökunnan tiloihin. Remontti hankaloitti etenkin hankintaosaston arkea ja vei henkilökunnan välillä työskentelemään väistötiloihin. Lisäksi hankintaosastolla tehtiin valaisinremontti.

Outokumpuun asennettiin sähköisesti avautuva ovi, joka paransi kirjaston esteettömyyttä. Kontiolahden kirjaston lasten puolelle tehtiin lapsille oma pieni puuhanurkkaus, josta löytyy tehtäviä ja värityskuvia. Lehmossa taas etenkin henkilökunnan työskentelymukavuus parani pienillä uudistuksilla: entisen suihkun tilalle hankittiin minikeittiö, uusia astioita ja eteiskalusteet.

## Tekniikka

Kirjastojärjestelmä Kohan versionvaihto sulki kirjastot ja kirjaston verkkopalvelut kahdeksi ylimääräiseksi päiväksi 7.–8. kesäkuuta. Versionvaihdon yhteydessä käyttöön otettiin odotettuja uudistuksia: vuoden vaihteen maksukampanjasta ja asiakastietojen tarkistamisesta kolmen vuoden välein luovuttiin, sähköpostista tehtiin palautuskehotusten ensisijainen lähetystapa ja kirjastokortin numerosta tuli ainoa mahdollinen kirjautumistunnus verkkokirjastoon. Täysin ilman ongelmia versionvaihto ei sujunut, sillä sen jälkeen kaikki järjestelmän työkalut eivät enää toimineet. Järjestelmää huolletaan ja päivitetään jatkuvasti. Vuoden 2022 aikana järjestelmän tietoturva parannettiin salasanaudistuksella.

Toukokuussa seutukirjaston lainausautomaateille saatiin uusintamahdollisuus. Samalla lähes kaikkien automaattien kielivaihtoehtoihin lisättiin neljänneksi kieleksi venäjä.

Muutamia henkilökunnan jäseniä koulutettiin Microsoftin uuden Power BI -työkalun käyttöön. Työkalulla on mahdollista saada entistä tarkempaa tilastotietoa kirjastoittain.

Vaara-kirjastojen oma palvelin vaarakirjastot.fi tuli tiensä päähän syksyllä ja sen myötä viimeinkin kirjaston omatietokanta Digikoivikko ajettiin alas 24. lokakuuta. Digikoivikon sisällöt oli jo aiemmin siirretty Suomen yleisten kirjastojen digitoitujen aineistojen Digi-tietokantaan.

Keväällä Vaara-kirjastojen yhteisessä viestintätyöryhmässä suunniteltiin uusi somekonsepti, joka otettiin käyttöön elokuussa. Konseptissa on neljä kiertävää viikkoteemaa, joiden ympärille sisältöä tuotetaan: Vaaravinkki (aineistonostot), Kaikkien kirjasto (kirjaston palveluiden esittely), Työn takana (työtehtävien avaaminen) ja Parempaa tietoa (tiedonhaun vinkit, medialukutaito). Säännölliset teemat eivät estä muiden julkaisujen tekemistä, mutta ne tuovat jatkuvuutta kirjaston näkyvyyteen somessa ja kannustaa työntekijöitä jakamaan myös työarkeaan asiakkaille. Samalla selkeät raamit kannustavat vähemmän sosiaalista mediaa tekeviä työntekijöitä kokeilemaan julkaisujen tekemistä.

## Tapahtumat

Vielä kevätkaudella tapahtumia järjestettiin koronatilanteen takia vähän. Tapahtumat alkoivat palata normaalille tasolle syksyn aikana. Lähes kaikki seutukirjaston toimipisteet tarjosivat luku-  
piirejä aikuisille ja satutunteja lapsille.

Kesällä 2022 järjestetyn Vaara-kirjastojen tapahtumakyselyn tulokset vaikuttivat syksyn tapahtumasuunnitteluun. Esimerkiksi Lehmossa nousi kyselyssä erityisesti toive luontoon ja erätaitoihin liittyvistä luennoista. Niinpä syksyllä 2022 Topi Linjama kutsuttiin pitämään luentoa sienestyksestä neljässä itäisen alueen kirjastossa.

## Aikuiset

Jo keväällä pääkirjastolla kokoontui Gastrolukupiiri, jonka tapaamiset striimattiin kirjaston Facebookissa. Syyskaudella pääkirjaston kirjallisuustapahtumia keskitettiin syksyllä keskiviikkoiltoihin. Kirjailijavieraksi saatiin neljä pohjoiskarjalaista esikoiskirjailijaa: Camilla Nissinen, Suonna Kononen, Anne-Mari Lemmetyinen ja Lauri Lattu. Lisäksi Väsyneiden lukupiiri aloitti toimintansa joka kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona ja henkilökunta esitteli kaunokirjallisuuden Finlandia-ehdokkaat marraskuussa.

Kirjailijavieraina muissa toimipisteissä nähtiin esimerkiksi runoilijat Tapani Tavi Enossa sekä Miika Nuutinen Outokummussa ja Polvijärvellä. Lukupiirien ja kirjailijavierailijoiden lisäksi aikuisille suunnattuja tapahtumia olivat esimerkiksi tietokilpailut Enossa, digiopastustapahtumat ja novellikoukut Lehmossa. Tulevaisuuden lukutaidot -hankkeen Lööppejä vai lööperiä -uutistietovisa pidettiin syksyn aikana useissa kirjastoissa.

Pääkirjastolla alkoi syyskuussa tiistai-iltaisin säännöllinen suomen kielen kielikahvila, joka keräsi heti ensimmäisistä tapaamisista alkaen paljon osallistujia.

Joensuun pääkirjaston musiikkiosaston Orkesteri omaksi -tapahtumat jatkuivat ja ne myös striimattiin kirjaston Youtube-kanavalla. Myös musiikin Vinttiklubit palasivat tauolta. Joensuun kaupunginorkesterin Kirjastoissa soi! -kiertue toi elävää musiikkia lähes kaikkiin seutukirjaston toimipisteisiin toukokuussa.

Koko perheen tapahtumia pidettiin monissa kirjastoissa ja etenkin jouluiset askartelupajat olivat suosittuja. Myös Lehmon kirjaston marraskuinen Retropeli-ilta toi kirjastoon monen ikäisiä kävijöitä. Lisäksi kirjasto oli läsnä useissa paikallisissa tapahtumissa. Näitä olivat esimerkiksi Unelmapäivä Enossa, Lehmon kyläpäivä, Kiihtelysvaaran kesämarkkinat, Jouluhavinat Reijolassa, Polvijärvi-päivät, lapsiperheiden tapahtumat Outokummussa ja Polvijärvellä sekä Kontiolahti-päivä, Syysriehea, Leikkipäivä ja joulunavaus Kontiolahdella. Kirjastoauto Mysteeri nähtiin jälleen Popkadulla pitämässä runokaraokea, sekä Lastenpopissa, Vekararokissa, Lykynlammen Satumetsä-päivässä ja Sinkkolan joulutapahtumassa.



## Lapset ja nuoret

Syyskaudella päästiin aloittamaan pitkän tauon jälkeen säännöllinen satutuntitoiminta. Satutunteja pidettiin lähes kaikissa seutukirjaston toimipisteissä vähintään kerran kuussa. Pääkirjastolla ja Nepenmäellä satutunteja oli joka viikko. Lehmassa kokeiltiin paljon toivottuja iltasatutunteja.

Pääkirjaston lasten ja nuorten osaston tapahtumavuosi oli erityisen monipuolinen ja osastolla kokeiltiin paljon uutta. Tärkeimpiä tapahtumia olivat koululaisten iltapäivätoiminta keväällä ja koulujen lomaviikoilla järjestetyt ohjelmat. Varsinkin syyslomaviikon kauhuteema oli suosittu. Iltapäivätoimintaa järjestettiin keväällä kolmen kuukauden ajan neljänä päivänä viikossa koululaisille. Kävijöitä oli yhteensä 215. Iltapäivätoimintaa ohjasi työllistetty, jolla oli vahva ohjaamiskokemus varhaiskasvatuksesta. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun lasten ja nuorten osastolle palkattiin työllistetty pääasiassa ohjaustyöhön ja kokeilu oli erittäin hedelmällinen.

Vuonna 2022 pääkirjaston lasten ja nuorten osastolla aloitettiin myös perheaamut perjantai-aamuisin. Pienille lapsille ja heidän vanhemmilleen järjestettiin ohjelmaa ja mahdollisuus tavata matalalla kynnyksellä kirjastolla. Keväällä pilotoidusta kokeilusta tuli pysyvä osa perheille suunnattua tapahtumatarjontaa. Myös lukukoiratoimintaa jatkettiin noin kerran kuukaudessa. Muita osaston isompia ponnistuksia olivat ekaluokkalaisten ilta, peliviikko ja kesän puuhapäivät.

Uimaharjun kirjasto voitti Suomen tietokirjailijat ry:n kautta Daniel Kalejaiyen eli tutummin Konstaapeli Danielin kirjailijavierailulle, joka järjestettiin syyskuussa. Tapahtuma oli avoin kaikille ja siihen kutsuttiin koko Uimaharjun yläkoulu. Tapahtuma sai paljon kiitosta niin lapsilta kuin opettajilta ja keräsi hienosti huomiota sosiaalisessa mediassa.

Heinävaarassa alkoi kirjastoklubi alakoululaisille kerran kuussa. Ylämyllyllä ja Viinijärvellä vuoden merkittävimpiin tapahtumiin lukeutuivat Robotti-yhdistyksen kanssa yhteistyössä järjestetyt Robottitapahtumat, joissa oli mahdollista kokeilla ohjelmointia. Enon kirjastossa pidettiin paljon toivottu nuorisotoimen yönuokkari lokakuussa.

Kirjastojen tiloissa pidettiin syksyllä myös Harrastamisen Suomen mallin kerhoja lapsille ja nuorille. Nepenmäen kirjastossa kokoontuivat alakouluikäisten eläin- ja elokuvakerhot, pääkirjastolla roolipelikerho 6.–9.-luokkalaisille.

## Näyttelyt

Näyttelyitä, joissa kirjasto toimi päävastuullisena järjestäjänä, oli vuoden 2022 aikana 13 kappaletta. Lisäksi kirjastoissa oli esillä lukuisia aineistonäyttelyitä ja ulkopuolisten toimijoiden järjestämiä näyttelyitä. Usein aineistonostot liittyivät ajankohtaisiin aiheisiin ja paikallisiin tapahtumiin: esimerkiksi pääkirjastolla aineistoa nostettiin esille muun muassa Joensuun kirjallisuustapahtumaan ja VinoKinoon liittyen. Laajemmista näyttelyistä Joensuun pääkirjastosta muistetaan etenkin joulukuussa opiskelijatyönä toteutettu Joensuun historiaa käsittelevä näyttely.

Nepenmäen kirjaston mediateekkitila vakiinnutti paikkansa myös näyttelytilana: tilassa järjestettiin 3 taidenäyttelyä ja kyselyitä näyttelyiden pitämiseen tuli entistä enemmän. Erityinen ilon aihe oli Nepenmäen koulun oppilaan pitämä taidenäyttely.

Tuupovaaran kirjastossa nähtiin tapahtumien yhteisponnistus: vuoden aikana kirjastossa oli Karjalan kieli eläy! -näyttely, Lea Tajakan kirjan julkistamistilaisuus ja Karjalan kielen viikon Illačču-tapahtuma.

## Yhteistyö

Seutukirjaston henkilökunta osallistui Vaara-kirjastojen yhteisiin työryhmiin sekä laajempiin asiantuntijaverkostoihin, kuten E-kausijulkaisujen kilpailutustyöryhmään sekä Itä-Suomen osaajat -hankkeen työryhmiin. Seutukirjastosta osallistuttiin myös valtakunnallisiin palveluihin, kuten Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun tuottamiseen. Tärkeää yhteistyötä tehtiin myös kirjaston omien hankkeiden kanssa. Vaara-kirjastojen työryhmissä seutukirjaston henkilöstöä osallistui etenkin kokoelmapolitiikan ja asiakaspalvelun käsikirjan laatimiseen, omatoimikirjastojen tapahtumasopimuksen valmisteluun sekä uuden somekonseptin käyttöönottoon.

Perustyössä tärkeitä yhteistyökumppaneita olivat Koha-Suomi, Kansalliskirjasto, Kirjavälitys, Kirjastopalvelu, hankintaportaalia ylläpitävä Woima Hosting, Toveri-kulunvalvontalaitteista vastaava Hypernova sekä lainaus- ja palautusautomaatteja toimittava Mikroväylä.

Tapahtumien ja muiden yhteisöllisten palveluiden näkökulmasta kirjastojen tärkeimpiin yhteistyökumppaneihin kuuluvat lähialueiden koulut ja varhaiskasvatus, asukasyhdistykset, nuorisopalvelut, Joen Severi, Sanaratas, seurakunnat, Martat, kulttuuritoimi, palveluasumisen yksiköt ja lukukoiraohjaajat. Rantakylässä väistötila-ajan pop up -kirjastot Pataluodon koululla ja Rantakylän Normaalkoululla toimivat jo vakiintuneesti ja ovat ilahduttavasti paikanneet väistötilan ahtauden vuoksi kärsinyttä koulu yhteistyötä. Myös Niittylahden koululla aloitettiin aulakirjastotoiminta.

Kiinnostava yhteistyön muoto aloitettiin seutukirjaston itäisellä alueella keväällä. Kontiolahden, Lehmon, Eno ja Uimaharjun kirjastot laativat joka kuukausi kirjavinkin Pielisjokiseutuun. Outokummun ja Polvijärven kirjastoihin taas saatiin syksyllä Outokummun seudun ja kunnan organisoima heijastinpuu, josta lapset saivat ottaa heijastimia ilmaiseksi käyttöönsä. Heijastimia toimittivat paikalliset yritykset, Outokummun seutu ja kunta.



Pääkirjaston musiikkiosasto jatkoi tiivistä yhteistyötä Joensuun kaupunginorkesterin kanssa. Pääkirjaston lasten ja nuorten osasto teki tapahtumien puitteissa yhteistyötä Itä-Suomen yliopiston LUMA keskuksen, Teatteri-Traktorin, Nuorten kasvu ry, Riverian ja Karelia AMK:n kanssa. Muita merkittäviä kumppaneita olivat vuonna 2022 muun muassa Meijän digi -hanke (Lehmo), Robottiyhdistys ry (Liperi), TSL (Eno), Popkatuyhdistys ja Sydänpiiri (Mysteeri), iltapäiväkerho (Pyhäselkä), Joensuun Taiteilijaseura ry (Joensuun pääkirjasto) sekä ViaDia ja Lähiötalo (Rantakylä). Pääkirjasto toimi läpi vuoden SPR:n Veripalvelun verenluovutuspaikkana.

## Hankkeet

### Lue miut

Syksyllä 2021 tauolle jäänyt Lue miut -hanke jatkui tammi-helmikuussa 2022. Hankeessa rakennettiin itsenäinen lisäosa yläkouluikäisille suunnattuun lukudiplomisovellukseen. Uusi lisäosa on suositteilupalvelu, jonka kohderyhmänä ovat vähänlukevat aikuiset. Lisäksi sovellus toimii kirjaston henkilökunnan työvälineenä ja tukee aikuisten lukuinnon puolesta tehtävää työtä.

Lue miut -hankkeen työntekijä testautti sovellusta eri työvaiheissa testiryhmillä. Testaus Riveria-ammattioppilaitoksen kahdessa ryhmässä toteutettiin esittelemällä sovelluksen rakennetta ja sisältöä tietokoneella ja tulostetuilla materiaaleilla. Opiskelijat täyttivät paperisen palautelomakkeen. Huhti-toukokuussa 2022 sovellus oli jo vapaasti ladattavissa Android-käyttöliittymälle ja se annettiin testattavaksi pienelle ryhmälle vapaaehtoisia aikuisia.

Hankeajan puitteissa sovellus valmistui lähes julkaisukuntoon markkinointimateriaalit tilattiin valmiiksi, mutta sovellusta ei vielä julkaistu. Aikataulua viivästyttivät yhteistyökumppanin haasteet, joihin kirjasto ei voinut vaikuttaa. Sovelluksen julkaisu on suunnitteilla alkuvuodesta 2023. Hankkeen työntekijänä toimi Hanna-Maija Laaksonen Joensuun pääkirjastolta.

### Vaarallinen tiedonhaun polku

Alkuvuodesta 2022 Vaarallinen tiedonhaun polku -hankkeessa rakennettiin tiedonhaun polku perusasteelle sovellettavaksi koko Pohjois-Karjalan kirjastoissa.

Ennen hanketta tiedonhaun opastusta tehtiin Vaara-kirjastoissa vaihtelevasti ja monenlaisia menetelmiä käyttäen, painottuen etenkin esiopetukseen, ensimmäiselle ja seitsemännelle luokalle. Hankkeessa laadittiin polku sovellettavaksi tiedonhaun opetukseen koko perusasteelle. Seutukirjaston toimipisteistä hankkeen pilottipaikkoina toimivat Nepenmäen, Heinävaaran ja Viinijärven kirjastot ja koulut. Lisäksi piloteissa oli mukana Vaara-kirjastoista Lieksa ja Tohmajärvi.

Hankkeessa tuotettiin perusopetukseen konseptimuotoinen tiedonhaun opastamisen malli, jonka avulla kirjastoissa voidaan ottaa käyttöön yhtenäiset, vuosittain toistettavat työskentelymenetelmät kouluyhteistyössä. Suunnitelmassa päivitettiin kirjastonkäytön opastusten sisällöt ja menetelmät vuosiluokille 1 ja 7 sekä luotiin uudet tiedonhaun kokeiluaineistot vuosiluokille 3,5, ja 9.

Kirjastojen kouluille tarjoamien palveluiden yhtenäisyys lisää lasten ja nuorten yhdenvertaisuutta. Samalla yhtenäiset työskentelymenetelmät ja valmiit toimintakonseptit helpottavat lasten ja nuorten kirjastotyötä tekevien arkea. Hankkeen täysiaikaisena työntekijänä toimi 1.1.-30.6.2022 Pia Rask-Jussila ja työparina hänellä oli keväällä kahden kuukauden ajan Katri Pesonen.

## **Amisagentit**

Elokuussa 2022 alkaneessa Amisagentit-hankkeessa selvitetään ammatillisen koulutuksen ja yleisten kirjastojen yhteistyön nykytila Itä-Suomen alueella sekä kehitetään mahdollisia yhteisiä toimintoja yleisten kirjastojen ja ammatillisten oppilaitosten käyttöön. Samalla tavoitteena on kehittää ja tukea kirjastohenkilöstön valmiuksia kohdata ammattikoululainen asiakaspalvelutilanteissa. Yhteisiä toimintoja kehitetään erityisesti monilukutaidon, tiedonhankinnan ja lähteiden arvioinnin, erilaisten tekstien tulkinnan sekä oman tuottamisen ja elinikäisen oppimisen näkökulmista.

Vetovastuu hankkeesta on Joensuun seutukirjastolla ja yhteistyökumppaneina toimivat Itä-Suomen eli Pohjois-Karjalan sekä Etelä- ja Pohjois-Savon alueen yleiset kirjastot. Hanke jatkuu kesään 2023 saakka. Amisagentit-hankkeen työntekijänä toimii Pia Rask-Jussila.

## **Vaarojen voimasanat**

Marraskuussa 2022 käynnistyi Joensuun seutukirjaston, Lieksan ja Ilomantsin kirjastojen yhteinen Vaarojen voimasanat -hanke, jota rahoittaa Itä-Suomen aluehallintovirasto. Hanke lähestyy erityisesti vähän lukevia, tukee ja rikastaa erilaisia lukutaitoja sekä tuo nykyaikaisen kirjaston osaamista näkyväksi kirjaston seinien ulkopuolella. Inka Räsänen Monti työskenteli hankkeessa 50 % työajalla. Loppuvuonna 2022 hanke käynnistettiin verkostoitumalla ja yhteistyöstä sovittiin mm. ViaDia Joensuu ry:n ja Karelia AMK:n kanssa. Tavoitteena on löytää pysyviä kumppanuuksia lukutaitotyön jatkamiseksi. Hanke päättyy lokakuussa 2023.

## **Demokratia Vaarassa**

Marraskuussa käynnistyi Vaara-kirjastojen yhteinen Demokratia Vaarassa -hanke, jonka rahoittaja on Itä-Suomen aluehallintovirasto. Hankkeessa kokeillaan erilaisia osallistavia kuntalaisdemokratian kehittämistoimenpiteitä, parannetaan päättäjien ja asukkaiden välistä dialogia alueen eri kirjastoissa sekä järjestetään koulutusta kirjastohenkilökunnalle. Inka Räsänen Monti työskenteli hankkeessa 50 % työajalla. Hanke jatkuu lokakuuhun 2023.

## **Tulevaisuuden lukutaidot**

Heinäkuussa käynnistyi Vaara-kirjastojen yhteinen Tulevaisuuden lukutaidot -hanke, jonka rahoittajana toimii Itä-Suomen aluehallintovirasto. Hankkeen tarkoituksena on tuottaa Vaara-kirjastoille aikuisten mediataitosuunnitelma. Hanketyöntekijänä toimii kesäkuun 2023 loppuun asti Marja Lähti ja hänen lisäkseen sisältöjä on mukana rakentamassa joukko vaarakirjastolaisia.

Vaara-kirjastojen aikuisten mediakasvatussuunnitelman tarkoituksena on tukea aikuisten ja toisen asteen opiskelijoiden media- ja informaatiolukutaitoa sekä antaa heille valmiuksia selvittää ennestään paremmin muuttuvissa mediaympäristöissä. Tarkoituksena on lisäksi nostaa esiin aikuisten mediakasvatusta, pelikulttuurista toimintaa ja tiedonhallinnan ja tiedon kriittisen arvioinnin taitoja. Tavoitteena on rakentaa yhteisiä toimintamalleja, jotka tukevat monipuolisesti sekä aikuisten että nuorten aikuisten medialukutaitoja sekä tuoda media näkyväksi kirjastoissa sekä kirjastojen tapahtumissa sekä jäsentää kirjastoissamme jo tehtävää mediakasvatustyötä.

## Alueellinen kehittämistehtävä

Alueellisessa kehittämistehtävässä puhalsivat 2022 uudet tuulet. Työtä alusta asti luotsannut informaattikko siirtyi uusiin tehtäviin ja hänen paikalleen valittiin keväällä rekrytoitu AKE-kirjastonhoitaja. Syksyn aikana hänelle saatiin rekrytoitua työpariksi uusi AKE-kirjastonhoitaja.

AKE järjesti vuoden aikana henkilökunnalle runsaasti koulutusta, jonka runkona olivat jälleen kokonaiset koulutuspäivät keväällä ja syksyllä. Vuonna 2022 kehittämiskokeiluja olivat yhteisen vision ja sidosryhmäviestinnän organisointi ja toteutus, työryhmätoiminnan opas ja yhteisten etätapahtumien kehittäminen.

Yhteistä visiota laadittiin viidessä Osana Oy:n fasilitoimissa työpajoissa. Syksyn aikana työpajojen pohjalta laadittiin yhteistä toimintasuunnitelmaa vuosille 2023–2026. Toimintasuunnitelma toimii alueellista kehittämistyötä ohjaavana asiakirjana.

Vaara-kirjastojen työryhmätoimintaa lähdettiin uudistamaan ja selkeyttämään vuonna 2022. Osa työryhmistä siirtyi kirjastokimpan verkostoiksi, osasta tehtiin asiantuntijatiimejä ja jäljelle jäi neljä työryhmää. Työryhmätoiminnalle laadittiin kuitenkin yleiset tavoitteet ja toimintaohje.

Yhteisiä etätapahtumia kehitettiin vuoden aikana erilaisten tilaisuuksien yhteydessä. Vuoden aikana saatiinkin luotua käytäntöjä, jotka helpottavat erilaisten etä- ja hybriditapahtumien ja –neuvotteluiden pitämistä. Alulle saatiin myös alueella kirjastoille lainattavien laitteiden kokeilu, joka varsinaisesti käynnistyi vasta vuoden 2023 keväänä.

Alueellisen kehittämistehtävän virallisena viestintäkanavana on vuoden 2021 avattu Sharepoint-alusta Akevaara ja Teams. Alkuvuosi meni ennen kaikkia uusien alustojen opettelussa. Lisäksi keväällä perustettiin Instagram-tili @akevaara epämuodollisempaa viestintää varten.

Loppuvuoden AKE-arviointikeskustelut käytiin Pohjois-Karjalassa syys-marraskuun aikana. Keskusteluihin oli kutsuttu Vaara-kirjastoista eri tehtävissä toimivaa henkilökuntaa. Keskusteluissa selvitettiin kirjastolaisten toiveita alueellisen kehittämistehtävän suhteen ja siitä saatiin konkreettista palautetta vuoden 2023 suunnitteluun. Keskusteluita käytiin 10 kpl ja niihin osallistui henkilöstöä yhteensä 14 kirjastosta. Lisäksi Opetus- ja kulttuuriministeriön kierros vieraili syksyllä Joensuussa. Tapaamisesta saatiin palautetta ja uusia ideoita AKE-toiminnan kehittämiseen nimenomaan Pohjois-Karjalassa.

AKE-työn verkostot toimivat aktiivisesti läpi vuoden. Yhteistyötä tehtiin Itä-Suomen aluehallintoviraston, VAKE:n eli Valtakunnallisen kehittämistehtävän ja muiden AKE-alueiden kanssa. Muita yhteistyökumppaneita olivat Pohjois-Karjalan digitukiverkosto, alueen oppilaitokset ja Liboppi eli Suomen yleisten kirjastojen henkilökunnan koulutusala.

AKE-kierrokselle Vaara-kirjastojen toimipisteisiin lähtivät aspa- ja saavutettavuustyöryhmien vetäjät Satu Lihavainen ja Pia Viitala. Elo-marraskuussa pidettiin seutu- ja Vaara-kirjastojen toimipisteissä yhteensä 18 esittelyä, joissa perehdyttiin selkokieliisiin käyttösääntöihin, uuteen asiakaspalvelun käsikirjaan ja esteettömyysasioihin. Samalla tutustuttiin eri kirjastojen toimintaympäristöön ja henkilöstöön sekä kerättiin ideoita työryhmien toimintaan jatkossa.

# Henkilöstö ja talous

Joensuun seutukirjastossa työskenteli vuonna 2022 vakituisen henkilökunnan lisäksi määräaikaista työntekijöitä, kuten sijaisia, kesätyöntekijöitä, työllistettyjä, työharjoittelijoita ja koulutusopimuksella olevia työntekijöitä. Kirjaston palkkaamaan henkilökunnan osuus oli 82,47 henkilötyövuotta eli 88 % työntekijöistä.

Seutukirjaston eri toimipisteistä jäi vuoden 2022 aikana useita pitkäaikaisia työntekijöitä eläkkeelle. Heidän ja muihin tehtäviin siirtyneiden työntekijöiden tilalle oli mahdollista palkata uusia työntekijöitä.

Varsinkin Lehmon kirjastossa ja pääkirjaston musiikkiosastolla nähtiin lukuisia henkilöstövaihdoksia vuoden aikana. Muutoksista johtuen erilaisia sijais- ja tuurausjärjestelyitä tehtiin pitkin vuotta. Lehmassa päästiin myös kokeilemaan uudenlaista rekrytointitapaa eli kaupungin sisäistä oppisopimushakua loppuvuodesta. Joensuun lähikirjastoihin saatiin avattua loppuvuodesta ihan uusi toimenkuva, lasten ja nuorten kirjastotyöhön painottuva kirjastonhoitaja. Toimiston henkilökunnan pitkät poissaolot puolestaan aiheuttivat myös tehtävien uudelleen järjestelyä etenkin pääkirjaston osalta.

## Vuoden koulutusteemana palvelumuotoilu

Yhteisten AKE-koulutuspäivien teema oli palvelumuotoilu. Toukokuun koulutuspäivä keskittyi palvelumuotoilun perusteisiin ja siihen, mitä palvelumuotoilu voisi antaa kirjastolle. Marraskuun koulutuspäivässä tehtiin konkreettisia tehtäviä palveluiden tarjoamiseksi kirjaston asiakkaille sekä tutustuttiin osallistamisen työkaluihin.

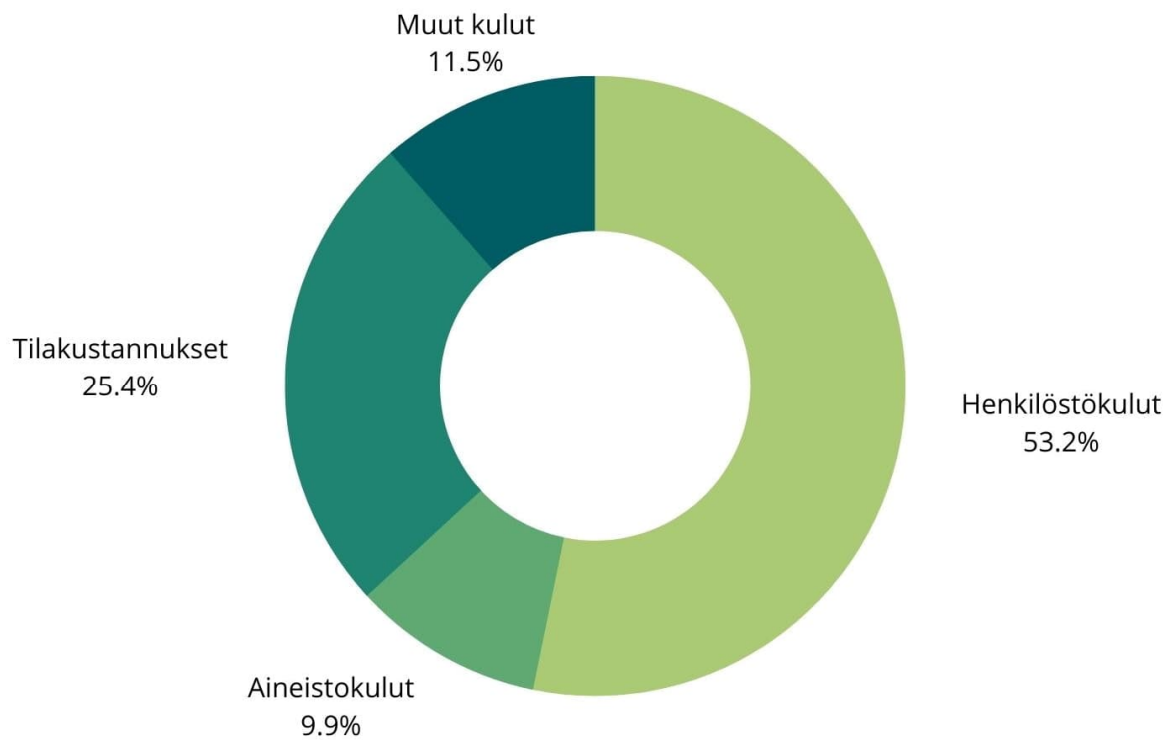
AKE-työnä järjestettiin myös erilaisia digikoulutuksia, sisältöjen avaamiseen ja verkko-opiskeluun liittyvää koulutusta. Lisäksi alueellisen kehittämistehtävän alla pidettiin erilaisia etäkahveja ja infotilaisuuksia tarpeen mukaan. Hankkeiden järjestämää koulutusta oli esimerkiksi Turvallisemman tilan periaatteiden koulutus joulukuussa.

Seutukirjaston henkilökunta osallistui pitkin vuotta myös esimerkiksi Joensuun kaupungin tarjoamiin koulutuksiin sekä erilaisiin valtakunnallisiin koulutuksiin ja webinaareihin. Koulutuspäiviä kertyi 3,4 työntekijää kohden.

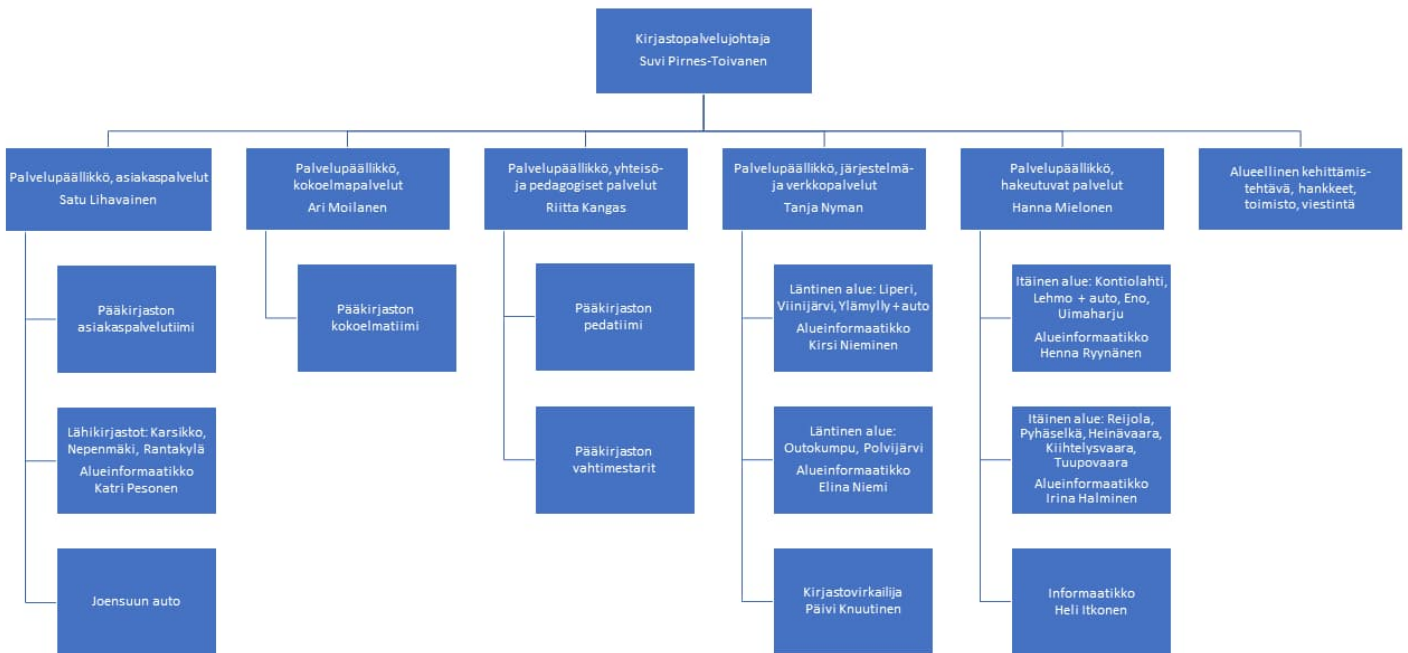


## Yhteenveto seutukirjaston taloudesta 2022

Toimintakulut tilastovuonna	6 503 079
Henkilöstökulut	3 460 813
Kirjastoaineistokulut	646 046
Kirjahankinnat	429 402
E-aineistot	56 546
Muut aineistokulut	160 098
Tilakustannukset	1 650 100
Muut kulut	746 120



# Joensuun seutukirjasto 1.1.2022 alkaen



J • ENSUU